

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Cornelii Hazart Societatis Iesv Theologi Discursus Morales In Selectiora Loca Genesis, Exodi, Levitici, Numerorum

Hazart, Cornelius

Antverpiæ, 1688

Discursus VI. Punitur quidam qui ligna colligebat die Sabbathi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52700](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52700)

rio, ama Deum, & non invenies, nihil enim difficile est amanti: Piger es, ideo quadrat in te quod ait, *Salomon Prov. cap. 22: Dicit piger: Leo est foris, in medio platearum occidens sum: Nullum virtutum genus tibi esse videtur quod non leoninam ferocitate præ se ferat. Exhorrescis jejunia ut noxia sanitati, times egestatem si des eleemosynas, ex remissione injuriarum times labé nomini tuo inurendam, phantasiæ sunt quæ tibi amor proprius, & diabolus suggerit, vel ut ait, David Psalm. 93: Fingis laborem in precepto: Phantasiæ sunt, si enim vere amares, nihil tibi foret difficile pro Deo & cælo, sed diceres cum caleb & Iosue, duobus sanctis exploratoribus terræ promissionis: Terra illa cælestis quo tendimus, fluit lacte & melle, ascendamus ergo, & possideamus eam, quoniam facile poterimus obtinere eam. Non sunt leones in via qui te decerpant, tu fingis hoc; non sunt talia monstra quæ te devorent, tu fingis hoc, quia credis diabolo, non sunt ibi gigantes qui te terreant, tu fingis hoc, tantum ama, & omnia tibi fluent lacte & melle.*

DISC URS US VI.

Punitur quidam qui ligna colligebat die Sabbathi.

Cum castra filiorum Israël, adhuc versarentur in deserto Pharan, contigit ut quidam ex illis colligeret ligna die sabbati, quem cum invenissent, obtulerunt eum, inquit Scriptura, *Moyse & Aaron, & univere multitudini, qui recluserunt eum in carcerem, nescientes quid super eo facere deberent: Dixitque Dominus ad Moysen: Morte moriatur homo iste, obruat eum lapidibus omnis turba extra castra, cumque eduxissent eum foras, obruerunt lapidibus, & mortuus est, sicut præceperat Dominus.*

Hic vides quam severe puniat Deus violatores festorum, etiam in re non admodum gravi, qualis erat aliquot ligna colligere. Hinc ulterius colligere potes quanti faciat Deus dies sibi dicatos. Hanc occasionem, arripiam, agendi de celebratione festorum, in qua hodieque passim peccatur.

Dico 1. Principium mundi, simul fuit principium Sabbathi apud *Judæos*, & diei Dominicæ apud Christianos. De Sabbato quidem ait Scriptura *Genes. cap. 2*, postquam narraverat opera omnia quæ Deus

*Festi dies
Sanctorum
celebrandi,*

Deus sex diebus creaverat, *benedixit*, inquit, *diei septimo*, & *sanctificavit illum*, hoc est, inquit *Lippomannus*: In illo die benedictiones & laudes fieri voluit, sibi que consecravit, sanctificare enim idem est ac ad divina obsequia applicatio. Postea sub *Moyse Exodi cap. 28*, illum publicari voluit sub præcepto, dicens: *Memento ut diem Sabbati sanctifices*.

De Dominico vero die inter Christianos, sic ait antiquum quoddam Concilium, quod habetur *Tom. 1 pag. 757*: Ex Apostolorum traditione, & Ecclesiæ autoritate descendit: Mos inolevit ut diem Dominicum venerabiliter atque honorabiliter colamus, quoniam eo die Christus à mortuis resurrexit, eo die Spiritus Sanctus super Apostolos de cælo descendit.

Dico 2. Exigebat & Dei majestas, & natura hominis ut talis dies institueretur. Dei quidem majestas, ut nos illo die totos impenderemus ejus divinis obsequiis, qui totos dies impendit in conferendis nobis novis beneficiis. Exigebat hoc etiam natura hominis, quæ consistit in duabus partibus, quarum una terrena est, & deorsum trahit, scilicet corpus: Altera æterna & immortalis, scilicet anima. Sicuti ergo, inquit *D. Antoninus Sum. Theolog. Tit. 14 cap. 4*. Corpus indiget aliquo tempore ad refectionem sui, quæ fit per somnum, comestionem, & hujusmodi, alias deficeret in operando & vivendo; ita & anima indiget refectione spirituali, ne deficiat, quæ fit per orationes & alia spiritualia: Adeoque postquam homo sex solidos dies impendit negotiis suis sæcularibus ac temporalibus, necesse erat, ut saltem unum diem impenderet Deo, & animæ.

Videte modo quanti Deus fecerit illum diem obsequio suo destinatum. Patet 1 ex illis verbis: *Memento ut diem Sabbati sanctifices*; Ubi reflexit *D. Bernardinus Tom. 2, Serm. 10 A. 1*, ad illud verbum *Memento*; In nullo inquit, aliorum præceptorum posuit verbum istud *Memento*: Præviderat enim humanæ fragilitatis conditionem, & quantum aliis diebus hebdomadæ, mundanorum sollicitudines memorias hominum occuparent, ideo addidit, *Memento*, vide ut inter omnes tuas curas, & negotia sæcularia, numquam obliviscaris diem Sabbati sanctificare, ut saltem unum diem tribuas Deo, quando tot dies tribuisti mundo.

2 Hoc sæpius postea voluit Deus inculcatum *Judeis*. Sic lego quod præceperit *Jeremie* prophætæ, ut nomine suo diceret civibus

Ierofolymitanis: Vade, inquiebat Deus ad Ieremiam, & sta in porta filiorum populi, per quam ingrediuntur reges Iuda, & egrediuntur, & in cunctis portis Ierusalem, & dices ad eos: Audite verbum Domini reges Iuda, & omnis Iuda, cunctique habitatores Ierusalem, hec dicit Dominus: Custodite animas vestras, & nolite portare ponderam die Sabbati, & nolite eijcere onera e domibus vestris in die Sabbati, & omne opus non facietis.

Et quia Iudei, similia faciebant diebus Sabbati, graviter illos corripuit *Esdras* Propheta & princeps. In diebus illis, inquit lib. 2. cap. 13. Vidi in Iuda calcantes torcularia in Sabbato, portantes acervos, & onerantes super asinos vinum, & uvas, & ficus, & omne onus, & inferentes in Ierusalem die Sabbati, & inferentes pisces & omnia venalia, & objurgavi optimates Iuda, & dixi eis: Que est hec res mala quam vos facitis & profanatis diem Sabbati? Numquid hec fecerunt patres nostri? adduxit Deus super nos omne malum, & super civitatem hanc, & vos additis iracundiam super Israel violando Sabbatum.

Deus per *Ieremiam*, volebat monitos reges, per *Esdras* alios magistratus, ut sedulo invigilarent ne quid committeretur contra Sabbati sanctitatem, & ni faciant, minatur illis supplicia: Nondum vides quanti fecerit Deus dies festos?

Similiter etiam *Christus* ejus filius: Quia quodcumque erat aliquod festum Ierofolymis, ipse eo se conferebat, reverentia & devotionis causa, ut loquitur *D. Antonius de Padua*. Sic ait *D. Lucas* cap. 2. Cum factus esset annorum duodecim ascendit Ierofolymam cum parentibus secundum consuetudinem diei festi. Sic etiam *Ioannes* cap. 5: Erat dies festus Iudeorum & ascendit Iesus Ierofolymam. Item cap. 7: Erat in proximis dies festus Iudeorum Scenopegia, & ascendit Iesus, & ingressus est templum.

Hisce positis dico 3 dies festos celebrari debere per vacationem ab omni opere servili. Hoc docuit Deus ipse suo exemplo, cum enim sex diebus operatus fuisset in creando mundo, septimo die, requievit, inquit Scriptura, ab omni opere.

1 Hoc expresse mandavit *Exodi* cap. 20: Non facies omne opus in eo, quod paulo post declarat *Levit.* cap. 23: Nullum servile opus facietis: Quanam autem illa opera servilia sint in particulari, longum esset recensere, & plerique hoc norunt.

Dico igitur 4. cum *Augustino* lib. de Spir. & lit. cap. 15: per abstinentiam ab opere servili, etiam intelligi abstinentiam a peccato:
Dicit

Dicit enim Deus, volo ut sanctificetis dies festos, sanctificare autem est non peccare: Sic etiam dicit *Glossa*: Etiam peccatum est opus servile, *omnis enim*, ut ait *Ioannes cap. 8*, qui facit peccatum, servus est peccati. Hinc *D. Thomas 2. 2. quest. 122* putat, quod ille magis faciat contra præceptum de sanctificatione Sabbati, qui facit peccatum die festo, quam qui facit aliquod opus corporale de se licitum: Confirmat hoc auctoritate *S. Augustini*, dicentis *lib. de 10 Chordis*: melius faceret *Iudæus* aliquid utile in agro suo, quam seditiosus in teatro, die festo existeret: Et melius feminæ eorum die Sabbati lanam facerent, quam si toto die in neomeniis suis saltarent.

Accedit *Origenes Hom. 23 in Numer*: Qui peccat, inquit, die festo, agere non potest diem festum, quia agit diem peccati.

Nihilominus tamen videmus in dies festos reservari choreas, tripudia, comædias, crapulam, comestiones, spectacula profana, ludos, excursions ad villas, convivias &c. ita ut merito exclamet *S. Antoninus p. 2 Sum. Theol. Tit. 9 cap. 7*: Heu miseranda cæcitas Christianorum! qui plura sæpe peccata faciunt, & graviora in diebus festivis, quam per totam hebdomadam: Nam cum aliis diebus oporteat eos diversis exercitiis laborare ut possint vivere, diebus festivis, quando deberent laborare pro anima, & Deo vacare, implicant se multis vitiis.

Hoc inter multa peccata quæ commiserat *Augustinus*, nominatim deplorat in suis *confessionibus*: Ausus sum, inquit, o Domine, in solemnitatum tuarum celebritate, intra parietes ecclesiæ tuæ, concupiscere, & agere negotium procurandi fructus mortis.

Merito hoc deplorat, nam ut ait *D. Bernardus Tom. 2, Serm. 10. cap. 1*. Quam execrabile sit festivis diebus vacare lasciviæ, cantibus, & choreis, comædiis, potationibus, tempus terere, quis exprimere potest? non enim deliciis & epulis carnalibus diem dominicam deputavit Deus, sed sacris exercitationibus, verbo Dei audiendo, frequentando Sacramenta, orationi &c.

D. Bernardus etiam Serm. de natali S. Ioan. Bapt. sic perstringit illos qui hoc modo prædicto dies festos transigunt: *Ioannes* corpus castigat, extenuat, & affligit, vos indui festinatis bysso & purpura, & splendide epulari: Hiccine est præsentis totus honor diei? hæc *Baptista* reverentia tota? & cuius celebratis natalem? nonne illius qui in eremo fuit hirsutus veste, confectus inediâ? & in his tota vestre

vestra versatur celebritas, in gloria vestium, & voluptate ciborum? Putant SS. Patres & alii numquam magis diabolus rem suam agere ut homines peccent quam diebus Dominicis & festis. Hæc est 1. opinio *S. Leonis Papæ Serm. 3 de quadrag.* Non desinit, inquit, nobis antiquus hostis laqueos peccati ubique prætere, sed tunc maxime adversus *Christi* membra sævire, quando ab eis sunt sacra-tiora celebranda mysteria.

Hæc est etiam opinio *S. Bernardini Tom. 2 Serm. 10*: Statuit, inquit, Deus sacras solemnitates & dies festos, ut cessaremus à vitiis, vacaremus ab operibus mundanis & insisteremus divinis: Sed insi-diante humani generis inimico, quod statutum fuerat ad Dei gloriam, & nostram salvationem, jam conversum est ad Dei ignominiam, & nostram damnationem.

Quod paulo latius deducit Scriptor quidam insignis hujus sæ-culi: Sciens, inquit, malignus serpens diem Dominicum & alia fe-sta ab Ecclesia præcepta & instituta esse, ad exhibendum Deo & sanctis specialiolem, & reverentiolem Dei cultum; ad exhibendum pro divinis beneficiis, & patrociniis Sanctorum debitam gratitu-dinem, atque ad animarum profectum, hisce se totis viribus oppo-nit diabolus, hominesque illis diebus, plus quam aliis ad dissolutio-nes instigat, ut fructum impedire possit; & licet mercatus, & ludos, & comædias, & venationem, & vanos discursus & insolentias in templis, differre possit ad alia loca & tempora, mavult tamen illa fieri festis diebus quando sacrificia, & divina obsequia celebrantur. Hoc est quod etiam *Thomas à Kempis*, experientia se didicisse affir-mat, nempe quod Sancti circa festa solemniora magis tententur quam alias.

Dico 5. non sufficere, ut festa celebremus, cessare à servilibus operibus, & non peccare, sed etiam celebranda esse cum pietate ac devotione, & exercitio virtutum quas tam commode, propter negotia sæcularia, non possumus exercere diebus feriatis.

Probat hoc *D. Thomas Opusc. in Decalog.* ex variis Scripturis: *Deut. cap. 5: Observa diem Sabbati ut sanctifices eum Exodi cap. 14: Custodite Sabbatum meum, sanctum est enim. Exodi cap. 35: Septimus dies vobis erit sanctus.* Ergo inquit *S. Thomas*, hic dies datus est ad sancta ac pia opera facienda. Ideo enim voluit Deus nos ab omni opere corpo-rali vacare, ut nos daremus operibus animæ, corporalia enim im-pediunt spiritualia.

D d d d

Hinc

Hinc videre potestis quantum absint à celebratione festorum, qui uno sacro audito contenti, reliquum diem impendunt conversationibus, deambulationibus, ludis, recreatiunculis, quod non facerent diebus feriatis suis negotiis occupati adeoque minus agunt pro Deo diebus festis, quam diebus feriatis; imo istis diebus sæpe summo mane veniunt sacrum audituri, ut tanto expeditiores sint ad sua negotia, diebus vero festis vel otiantur in lecto, vel vacant comendo corpori, & veniunt audituri postremum sacrum: Hoc non est diem Domini celebrare, sed diem corporis sui, & sensualitatis.

Audiamus porro ex Patribus quomodo antiqui Christiani diem Dominicum aliaque festa, præsertim martyrum celebrarint. 1. toti vacabant orationi, ideo *Constantinus* imperator, ut scribit *Eusebius lib. 4. de vita Constant. cap. 18.* solebat vocare diem Dominicum, *diem orationum*, & certas preces instituerat ipse quibus ejus aulici uterentur: Toto quidem vitæ cursu, singulisque diebus orandum est, sed qui diebus festis, non sæpius, & diutius orat, aut non satis religiosus est, aut Christianus non bonus.

2. Antiqui Christiani confitebantur illis diebus, & communicabant: Clare enim scribit *Augustinus lib. 6 Confess. cap. 2.* ad memorias Martyrum *Communicationem corporis Christi* fuisse celebratam.

3. Intererant Missæ Sacrificio, quod tam proprium festis est, ut majores nostri nomen Missæ sæpius sumerent pro ipso festo: in Capitularibus *Caroli Magni lib. 2 cap. 18.* lego hæc verba: *Spatium dare decrevimus usque ad missam S. Martini.* hoc est usque ad festum illius Sancti. Ibi etiam festum *S. Andree* vocatur *Missæ S. Andree*. Sic & nos hodieque vocamus festum *S. Joannis*, festum *S. Bavonis*, festum purificationis *Deiparæ*, dedicationis templi, *Missam S. Joannis* &c. Unde patet *Missam propriam esse festorum dierum.*

4. Omnes turmatim confluebant, & seplebant templa ad audiendum verbum divinum: Vix enim Patrem invenies cujus conciones dictæ ad populum festis diebus non extent: Plurimos autem qui laudent confertam auditorum multitudinem, & dicant egressos è templo vel debere de auditis meditari, vel colloqui.

5. Vacabant operibus misericordiæ, invisebant captivos, largiebantur eleemosynas, & epulis pauperes recreabant: Ita restatur

statuatur *Augustinus Serm. 2, de Temp.*

6 Pridie festorum jejunabant, & nocte præcedente vigilabant ad tumbas martyrum, ibique orabant, hinc profestaa dhuc vocantur *vigiliae*. Hoc reperio apud *S. Leonem*, qui non semel suas conciones concludit his verbis *Jejunemus & vigilemus*, & oremus ad sepulchrum *S. Petri &c.*

7 Relebant, inquit *Augustinus in Psalm. 15*, in festis martyrum quid illi patiebantur, & intelligebant quid intuebantur. Pulchra & fructuosa meditatio: Recolere enim quid Martyres passi fuerint, miserationem movet, intelligere quid spectassent, ad imitationem excitat. Dum enim consideramus quomodo & quid, omnium rerum caducarum cupiditate exuti, bonis fortunæ spoliati, mortui mundo & honori, sceleratis odiosi cari Deo, in media ipsa morte, & diris corporis cruciatibus, forti animo paterentur, animus noster elevatur à terra, & quasi hujus vitæ oblitus ad sublimia evolat, & ingeneratur pia cupiditas eo abundi quo illi felicissimè pervenerunt.

Ita celebrabant festos dies Christiani illi antiqui, majores nostri; quantū vero nos ab illorum pietate ac devotione deflexerimus, ad oculum videmus, & quod hæc è præcipuis rationibus sit, cur Deus nos tot plagis affligerit, vix dubito, dum enim Scripturas pervolvo, invenio apud *Ezechielem cap. 20*, Deum clamantem: *Sabbata mea violaverunt, dixi ergo ut effunderem furorem meum super eos, & consumerem eos*, Conquestus fuerat Deus *lib. 2 Paralip. cap. 34*, cum eodem populo quod idola adorasset, dicens: *Quia dereliquerunt me, & sacrificaverunt diis alienis, idcirco stillabit furor meus super locum istum* Quantum discrimen inter stillare, & effundere? & tamen, quando *Judei* idolis servierant, dicit Deus, *stillabit super eos furor meus*; quando vero violaverunt Sabbata, dicit, *effundam furorem meum*, numquid hoc est tacitè significare, sibi magis displicere violationem Sabbati, quam cultum idolorum?

2 Audio Prophetam *Amos cap. 8*, dicentem: *Et erit, inquit, in die illa, dicit Dominus, convertam festivitates vestras in luctum*. Tunc, inquit, *Gregorius hoc loco*, festivitates convertuntur in luctum, cum pro peccatis, quæ homines in illis committunt, puniuntur.

Deplorat hoc *Ieremias Propheta Thren. cap. 3*: *Via Sion lugent, inquit, quia non est qui veniat ad solennitates ejus*. Quomodo hoc factum

Dddd 2

ctum

etum sit patet ex *lib. 2 Esdræ cap. 13*, ubi Sanctus hic vir objurgat principes *Juda*, dicens: *Profanatis diem Sabbati*, permittitis enim, ut isto die *Judei* calcant torcularia portent acervos, & onerent super asinos vinum & uvas, & ficus, & omne onus inferant in *Ierusalem*, die Sabbati, & vendant: Propterea adduxit Deus super nos omne malum & civitatem hanc. Quod erat illud malum? Venit *Nabuchodonosor*, & destruxit hanc civitatem, duxitque *Judeos* captivos in *Babyloniam*, & sic festivitates nostræ versæ sunt in luctum, nullus enim est qui amplius veniat ad illas celebrandas.

Denique ut paucis absolvam, habemus exemplum illud super quo materiam hanc totam fundavimus, nempe illius hominis qui die Sabbati colligebat aliquot ligna ad struendum ignem. Cumque *Moses* & *Aaron* dubitarent quo supplicio affici deberet, recurrerunt ad Deum, qui sententiam pronuntiavit, dicens: *Morte moriatur homo iste, obruat eum lapidibus omnis turba.*

DISCURSUS VII.

Core, Dathan, & Abiron vixi absorbentur à terra.

Statim post punitionem illius hominis, narrat Scriptura horrendum supplicium *Core, Dathan, & Abiron*. Historia autem est talis: Erant hi tres principes populi, surrexerunt illi contra *Mosen*, & cum illis alii ducenti quinquaginta, omnes proceres Synagogæ, invidabant enim *Aaroni*, quod ipse à *Moyse* electus esset in Sacerdotem, & ipsi tantum essent *Levitæ*: Caput totius seditionis erat *Core*: Dixerunt ergo ad *Mosen*. Quid vobis persuadetis? Quænam est ista vestra arrogantia, ut vos soli fungamini Sacerdotio? an putatis vos solos esse sanctos? Omnis multitudo populi æque sancta est ac vos, & Deus æque est inter illos ac apud vos; omnes enim æque credunt in Deum, eandem vobiscum habent religionem, eodem fœdere comprehenduntur, quod Deus eum illis iniit in monte *Sinai*: Omnibus pluit de cælo manna, omnibus prævit in columna nubis & ignis, cum omnibus habitat in tabernaculo: Quid ergo vos plus habetis quam omnes, ut sanctiores reliquis vos esse putetis? Cur ergo elevamini super populum?

Domini?

Quid